

การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร เมืองนนทบุรี ตามหลักพุทธบูรณาการ*

ภาคิน สีสุธรรม**

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี ในการส่งเสริมพัฒนาประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี ๒) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน และการบูรณาการหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร เมืองนนทบุรี ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร เมืองนนทบุรี ตามหลักพุทธบูรณาการ

ถึงแม้ว่าสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี ได้พยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ให้ไว้ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๖ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่ปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ บางคนก็ยังคงมีอยู่ ภายใต้สถานการณ์เหล่านี้ สถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรีได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาผ่านโครงการ ที่เรียกว่า “การปรับปรุงประสิทธิภาพโรงพักเพื่อประชาชน” ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งเป้าไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ของตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ของการให้บริการแก่ประชาชน ที่จะมีความรวดเร็ว มีความยุติธรรม มีความน่า ฟังพอใจ ความพยายามเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยรวมของสถานี ตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี และเพื่อต่อสู้กับข้อกล่าวหาจากประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติหน้าที่ การประยุกต์ ใช้หรือการบูรณาการหลักพุทธธรรมในแผนปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงในถูกเสนอในฐานะทางเลือกที่ดี

การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เกิดการพัฒนาและมีประสิทธิภาพได้นั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานี ตำรวจภูธรเมืองนนทบุรีควรนำหลักอริยบท ๔, หลักสังคหวัตถุ ๔, หลักพรหมวิหาร ๔, หลักอริยสัจ ๔, หลักอคติ ๔, หลักหิริโอตตัปปะ, และหลักไตรสิกขา เป็นต้น มาประยุกต์ใช้

คำสำคัญ: การพัฒนา, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, พุทธบูรณาการ, ตำรวจ

* ปรับปรุงจากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา มจร. และไม่ละเมิดจริยธรรมวิจัยในมนุษย์แต่อย่างใด

** นายดาบตำรวจ, นิสิตหลักสูตรพุทธศาสนาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

The Development of Police Performance Efficiency through Buddhist Integration at the Nonthaburi Province Police Station

Abstract

This paper has three objectives: ๑) to study concepts and ideas for improving performance efficiency of police officers at the Nonthaburi Province Police Station; ๒) to study performance-related problems as well as problems surrounding the integration of Buddhadhamma into the plan for improving performance efficiency of police officers at the Nonthaburi Province Police Station; and ๓) to propose a developmental process based on Buddhist integration for improving the performance efficiency of police officers at the Nonthaburi Province Police Station.

Even though the Police Station in Nonthaburi Province has been fulfilling its duties in line with the Royal Thai Police strategy (๒๐๑๖-๒๐๒๓), problems regarding duty performance of police force members persist. Under these circumstances, the Police Station in Nonthaburi Province has attempted to address the problems through a project called “Improving the Operational Performance of Thai police for the People”. The project sought to raise the efficiency of police performance, especially in providing services to the public in a speedy, just, and satisfactory manner. Despite these efforts made to improve the overall police performance, the Police Station in Nonthaburi still has been struggling to fight accusations made by the public regarding their performance of duty. Application or integration of Buddhadhamma into the plan to improve police performance has therefore been proposed as another good option.

The integration of Buddhadharma to improve performance efficiency of the Nonthaburi Province police officers should include teachings of the Four Paths of Accomplishment, the Four Principles of Service and Social Integration, the Four Noble Sentiments, the Four Noble Truths, the Four Principles of Non-bias, the Principles of Moral Shame and Moral Fear, and the Principle of Threefold Training.

Keywords: Development, Operational Efficiency, Buddhist Integration, Police Personnel

๑. บทนำ

อาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม เพราะตำรวจมีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายเป็นผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบอันใหญ่หลวงในการดูแลคุ้มครองให้เกิดความสงบสุขแก่พลเมืองของประเทศอาชีพตำรวจเป็นงานที่เสียสละเพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและประชาชนตำรวจในประเทศไทยคือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าพนักงานที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีกระทรวงหรือทบวงมีฐานะเป็นกรมและอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีตำรวจจึงเป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี เห็นได้จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ที่ตรัสไว้ในพิธีพระราชทานธงชัยประจำหน่วยตำรวจ และพิธีสวนสนามเนื่องในวันตำรวจ ณ ลานพระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ จากพิธีประกาศรวมกรมพลตระเวนกับกรมตำรวจภูธรเป็นกรมเดียวกัน (ในภายหลังได้เปลี่ยนเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ) พระบรมราโชวาทดังกล่าวมีเนื้อหาดังนี้

จงอย่าลืมว่าท่านเป็นตำรวจจงทำตนให้สมกับที่เป็นตำรวจ จงเป็นตำรวจที่ดีไม่ว่าจะเป็นตำรวจชั้นใดจะเป็นนายตำรวจสัญญาบัตรก็ดีขึ้นนายสิบหรือพลตำรวจก็ดีนับเป็นผู้มีเกียรติเสมอเหมือนกันหมดคือเกียรติแห่งลูกผู้ชายที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยภายในบ้านเมืองของตนให้สมกับคำสัตย์ปฏิญาณที่ได้กล่าวไว้โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของตัวเองแต่ให้นึกถึงประโยชน์ของชาติบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายจงตั้งใจปฏิบัติราชการตามหน้าที่ของตนตามตำแหน่งชั้นอย่างเต็มที่เพื่อชาติบ้านเมืองของเราจะได้ยั่งยืนถาวรเหมือนอย่างบรรพบุรุษของเราได้กระทำมาแต่ก่อน (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ๒๕๖๐: ออนไลน์ สืบค้น ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นองค์กรของรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนการรักษาความปลอดภัยของชาติและการบริการทั่ว ๆ ไปภารกิจข้างต้นจะมีประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุเป้าหมายได้ดีต้องได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจทุก ๆ นายให้ดำเนินการตามกลยุทธ์แนวทางดำเนินการแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมตัวชี้วัดและหน่วยรับผิดชอบเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างความเข้มแข็งในการบริหารตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ความพึงพอใจของข้าราชการตำรวจต่อการบริหารงานภายในองค์กรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ซึ่งเป็นไปตามแผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เน้นให้ตำรวจทุกนายมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในหน้าที่ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๒๕๕๐: ๗๒-๘๑)

สถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี มีภารกิจและหน้าที่ต้องดูแลความสงบสุขของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ มีหน้าที่รักษากฎหมายเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยกับประชาชน ซึ่งมีหน้าที่หลายด้าน เช่น งานป้องกันปราบปรามงานสืบสวน งานสอบสวน งานจราจร และงานอำนวยการ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๒๕๕๙: ๑-๓) งานทั้งหมดที่กว่ามานั้น เกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนทุกเรื่องในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จนทำให้เกิดประโยชน์ให้กับประชาชนประเทศชาติและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและองค์กรมาโดยตลอดซึ่งในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้างจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานพบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ดังนี้ ปัญหาในด้านบุคลากร ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาด้านการบริหารงานองค์กร ปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบางกลุ่มบางพวกมีการประพฤติมิชอบต่อหน้าที่การงาน เกิดการหลงผิดประพฤติ

ผิดกฎระเบียบวินัยที่กำหนดไว้เป็นผลให้เกิดความเสียหายต่อตนเอง ครอบครัว องค์กรและเกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนสะท้อนว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรีบางส่วนยังขาดหลักธรรมหรือไม่มีหลักธรรมที่จะมาบูรณาการ เพื่อใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวเตือนสติในการครองตน ครองคน ครองงานของตนจึงเป็นสาเหตุให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังขาดประสิทธิภาพ จนนำไปสู่การกระทำผิดไม่ปฏิบัติตามให้อยู่ในกฎระเบียบไม่เชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ ไม่มีความละเอียดใจ และกฎแห่งกรรม จนนำไปสู่การประพฤติดิฉันซึ่งทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสูญเสียบุคลากรที่มีคุณค่าไป

การศึกษาวินัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเป็นโครงการวิจัยที่ผู้ศึกษามีความสนใจ เนื่องจากเชื่อว่า การศึกษาวินัยดังกล่าวจะช่วยให้พบองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อไป

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการส่งเสริมพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี

๒. เพื่อศึกษาศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานและการบูรณาการหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี

๓. เพื่อนำเสนอกระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี ตามหลักพุทธบูรณาการ

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ไว้ ๕ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ “การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรีตามหลักพุทธบูรณาการ” ๑) เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒) เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ งานวิจัย หรืองานเขียนของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา และตำราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจ

ขั้นตอนที่ ๒ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงไว้ ๔ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มพระภิกษุสงฆ์ จำนวน ๔ รูป ๒) ข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับบัญชา จำนวน ๕ คน ๓) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๑ คน และ ๔) เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานจำนวน ๑๐ คน

ขั้นตอนที่ ๓ วิเคราะห์และสังเคราะห์พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี

ขั้นตอนที่ ๔ บูรณาการกรอบแนวคิดทฤษฎียุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรีกับหลักพุทธธรรมสำหรับการส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี

ขั้นตอนที่ ๕ นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี

๔. แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

แนวคิดทฤษฎีในการส่งเสริมพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีประกอบด้วย

๔.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพ การทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มีผลงานได้คุณภาพเป็นที่ปรารถนาของทุกคนในองค์กร เป็นมาตรฐานของการปฏิบัติโดยมีเป้าหมายหรือข้อกำหนด คุณภาพเป็นเป้าหมายที่วัดได้เป็นพลังต่อเนื่องที่จะปรับปรุง การปฏิบัติให้ได้ระดับความเป็นเลิศการสร้างประสิทธิภาพ โดยการลดต้นทุน และการลดความสูญเปล่าการสร้าง ประสิทธิภาพโดยการทำงานให้ได้คุณภาพตามเป้าหมาย หลักการและแนวคิดของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือประหยัดต้นทุน ประหยัด ทรัพยากร ประหยัดเวลาความทันเวลาและมีคุณภาพ ทั้ง กระบวนการต้องมี Input Process และ Output ต้องมี วิธีการ (Mean) ให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่สิ้นเปลือง น้อยที่สุดโดยมีเป้าหมาย (Goal) คือประสิทธิผล (Effectiveness) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน (Efficiency) โดยทั่วไปมักหมายถึงความ สามารถในการปฏิบัติงาน (Performance) เมื่อมีผลการ ปฏิบัติงานที่ดีก็ถือว่ามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูง (สนใจ ลักษณะ ๒๕๔๓: ๔๓)

หลักการบริหารจัดการตามหลัก PAPOSDCoRB หลักการบริหารจัดการที่เป็นการบริหารจัดการที่เรียกย่อๆ ว่า PAPOSDCoRB ซึ่งจะประกอบด้วย (๑) การกำหนด นโยบาย (P = Policy) (๒) การจัดแบ่งและใช้อำนาจหน้าที่ (A = Authority) (๓) การวางแผน (P = Planning) (๔)การจัดองค์การ (O = Organizing) (๕) การจัดบุคลากร (S = Staffing) (๖)การสั่งการหรือการอำนวยการ (D = Directing) (๗) การประสานงาน (Co = Coordinating) (๘) การประเมินและการรายงาน (R = Reporting) (๙) การจัด งบประมาณ (B = Budgeting)

๔.๒ แนวคิดการพัฒนาตนเอง ในยุคโลกาภิวัตน์ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ คือ การพัฒนาตามทฤษฎีของพุทธศาสนา ตามทฤษฎีของพุทธ ศาสนาการพัฒนาตรงกับคำว่า “ภาวนา” หมายถึง การ ทำให้เจริญงอกงามอย่างไรรู้ก็ตาม คำว่า “การพัฒนา” ในที่นี้ เป็นคำที่กำหนดให้มีคุณค่าตามหลักการของพุทธศาสนา การพัฒนาจะต้องดำเนินไปพร้อมๆ กัน ๔ ทาง คือ ๑) การ

พัฒนาทางด้านกายภาพ (physical development) ๒) การพัฒนาทางด้านศีลธรรม (moral development) ๓) การพัฒนาทางด้านจิตใจหรือทางด้านอารมณ์ (spiritual or emotional development) ๔) การพัฒนาทางด้าน สติปัญญา (intellectual development) (จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ ๒๕๔๓: ๑๖๓-๑๖๔)

๔.๓ หลักการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔ แนวทางที่สำนักงานตำรวจ แห่งชาติใช้ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเกิดจาก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของ องค์กร (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม) โดย มีองค์ประกอบที่สำคัญของตำรวจที่นำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision): “เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความ ใสสุกของประชาชน” ค่านิยมสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ค่านิยม (Core Values) หมายถึง ความคิดหรือความเชื่อ ร่วมกันขององค์การซึ่งได้รับการพิจารณาแล้วว่า มีคุณค่า มีประโยชน์ ถูกต้องเหมาะสมดีงามสมควรประกาศไว้เพื่อ กำกับให้บุคลากรในองค์การยึดถือและประพฤติปฏิบัติตาม ได้แก่ สมรรถนะ (Competency) คือ ความรู้ ทักษะ และ พฤตินิสัยที่จำเป็นต่อการทำงานของบุคคลให้ประสบผล สำเร็จสูงกว่ามาตรฐานทั่วไป สุจริตเป็นธรรม (Overall Fairness) คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสเสมอภาค เทียงธรรม สามารถตรวจสอบได้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Oriented) คือการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ ตำรวจต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผล สัมฤทธิ์ต่อภารกิจทั้งอำนาจความสะดวกและตอบสนอง ความต้องการของประชาชนบริการด้วยใจ (Service Mind) คือ การมีจิตสำนึกและให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจ อย่างเท่าเทียมกัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาซึ่งส่วนใหญ่มีการใช้ในองค์กรต่างๆมากมายที่ นำหลักวิชามาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับพนักงานในองค์กร

นั้นๆซึ่งจะออกมาในรูปของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือการพัฒนาบุคลากรในเป็นทุนมนุษย์ที่สามารถจะรองรับภารกิจของหน่วยงานได้มากยิ่งขึ้นอย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกก็ยังมี ความสำคัญด้วยเพราะหากการพัฒนาบุคลากรที่ไร้ทิศทาง ก็ย่อมไม่สามารถจะตอบโจทย์การแข่งขันในสถานการณ์ ปัจจุบันและอนาคตได้ฉะนั้นทิศทางการพัฒนาหรือที่เรียกว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรย่อมสามารถเพิ่มขีดความสามารถและสมรรถนะให้กับองค์กรได้อย่างรวดเร็วและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อไป คือแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาบุคลากรยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ได้กำหนด วิสัยทัศน์ไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติไว้ว่าเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคนและสังคมเพื่อความอยู่ดีมีสุข อย่างยั่งยืน

และได้กำหนดพันธกิจว่าดังนี้

๑) พัฒนาคณะและสังคมให้มีคุณภาพเต็มตามศักยภาพ และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

๒) สร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วม พัฒนาสังคม

๓) พัฒนาศักยภาพความรู้ขีดความสามารถและระบบ การบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม

๔) จัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของ ประเทศไทยเพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันและมีความ มั่นคงในชีวิต(กองยุทธศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๒๕๖๐: ๓-๔)

๕. หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตำรวจ

๕.๑ หลักสังคหัตถ์ ๔

หลักสังคหัตถ์ ๔ ประกอบด้วย ๑) ทานคือ การให้ การเสียสละ ๒) ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ

อ่อนหวาน ๓) อตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือ การประพடுத்தในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ๔) สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอหรือมีความประพฤติเสมอดัน เสมอปลายพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบาย ความหมายของสังคหัตถ์ ๔ ประการไว้ว่า

๑. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา

๒. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่ารัก ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลัก ฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจให้ กำลังใจรู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓. อตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วย แรงกาย และชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญ สาธารณประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาละช่วยปรับปรุง ส่งเสริมในด้านจริยธรรม

๔. สมานัตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับ เขาได้วางตนเสมอดันเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติ สม่าเสมอกันต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุข ทุกข์ คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาก็ให้ เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ๒๕๕๐: ๒๕)

สังคหัตถ์ ๔ มีความสำคัญคือเป็นหลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีอันเป็นคุณสมบัติสำคัญของการมีมิตร สหาย ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ใน อุปัฏฐกสูตรว่า “ความ เป็นผู้ผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี นี่เป็นพรหมจรรย์ทั้งสิ้น ที่เดียว”(ส.ม.(ไทย) ๑๙/๕/๒) แต่การที่จะสร้างมิตรสหาย หรือยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลที่เป็นมิตรสหายกันแล้วไว้ ได้นั้นก็เป็นสิ่งที่สำคัญมากเหมือนกัน เพราะเป็นเครื่อง ยึดเหนี่ยวหรือบริวาร สังคหัตถ์จึงเป็นหลักธรรมที่มีส่วน สำคัญในหลักการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานี ตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี

๕.๒ หลักพรหมวิหาร ๔

หลักพรหมวิหาร ๔ ประกอบด้วย ๑) เมตตาความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข ๒) กรุณาความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ๓) มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีการมีความสุขหรือมีความสุขเจริญก้าวหน้า ๔) อุเบกขาการรู้จักวางเฉย

ในพระไตรปิฎกให้ความหมายไว้ว่า พรหมวิหารธรรมหมายถึง ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐหลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ หลักธรรมข้อนี้จำเป็นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ใหญ่ หรือผู้ปกครองที่จำเป็นจะต้องประพฤติปฏิบัติพรหมวิหารเป็นคำภาษาบาลีแปลว่า ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพรหมแยกศัพท์ได้ ดังนี้ พรหม+วิหาร การประกอบศัพท์มีดังนี้ พรหมศัพท์ แปลว่า พรหม (ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๓๕.)

พรหมวิหาร ๔ เป็นหมวดธรรมซึ่งพระโพธิสัตว์ทรงบำเพ็ญและเผยแผ่อบรมสั่งสอนในระหว่างการทำเพ็ญบารมีหลายยุคหลายสมัยการเจริญพรหมวิหาร ๔ จึงเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันมาตั้งแต่ก่อนพุทธกาล ดังข้อมูลที่ปรากฏในพระสุตตันตปิฎกหลายแห่ง เช่น มฆเทวสูตร (ม.ม.(ไทย) ๑๓/๓๐๙/๓๗๓-๓๘๑) มหาสุทิสสนสูตร(ม.ม.(ไทย) ๑๓/๓๐๙/๓๗๓-๓๘๑)และมหาโควินสูตร(ที.ม.(ไทย) ๑๐/๓๒๗/๒๕๖-๒๕๗) เป็นต้น แต่การเจริญพรหมวิหาร ๔ เหล่านี้สามารถทำให้บรรลุผลได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น (ที.ม.(ไทย) ๑๐/๓๒๙/๒๕๗) ยังไม่มีความสมบูรณ์พร้อมด้วยเหตุผลและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลอย่างครบถ้วนบริบูรณ์เหมือนการเจริญพรหมวิหาร ๔ ซึ่งปรากฏอยู่ในคำสอนของพระพุทธศาสนา ดังพุทธพจน์ในเมตตาสหคตสูตรว่า “เมตตาเจโตวิมุตติ ที่บุคคลเจริญแล้วอย่างไม่มีอะไรเป็นคติมีอะไรเป็นอย่างไรมีอะไรเป็นผลมีอะไรเป็นที่สุดอนึ่ง อุเบกขาเจโตวิมุตติ ภิกษุทั้งหลายในโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลกมารโลก พรหมโลกในหมู่มสัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวตามนุษย์เรายังไม่เห็นบุคคลที่จะทำจิตให้ยินดีได้ด้วยการตอบปัญหาเหล่านี้เวนตถาคตหรือสาวกของตถาคตหรือผู้ที่ฟังจากคำสอนของตถาคตนี้” (ส.ม.(ไทย) ๑๙/๒๓๕/๑๗๖-๑๗๗)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหาร ๔ ไว้ใน“พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม” ว่าพรหมวิหาร ๔ คือ ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐบริสุทธิ์, ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติจึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบประกอบด้วย

๑. เมตตา ความรัก หมายถึง รักที่มุ่งเพื่อปรารถนาดีปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขผู้บริหารควรมีความรักความปรารถนาต่อผู้ได้บังคับบัญชาด้วยการให้คำแนะนำสั่งสอนอบรมทั้งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและความประพฤติที่เหมาะสมและดีงามรวมถึงการใช้ผู้ได้บังคับบัญชาให้เหมาะสม (ถูก) กับวัยงานและความถนัด

๒. กรุณา ความสงสาร หมายถึง ความปรารถนาดีปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ผู้บริหารควรมีความกรุณาต่อผู้ได้บังคับบัญชาด้วยการให้ความช่วยเหลือแบ่งปันน้ำใจ หรือสงเคราะห์ทั้ง ทางด้านวัตถุ กำลังกาย และกำลังใจรวมถึงการจัดสรรสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูลต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของผู้ได้บังคับบัญชา

๓. มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น ไม่มีใจอิจฉาริษยา ผู้บริหารควรสนับสนุนและแสดงออกถึงความยินดีเมื่อผู้ได้บังคับบัญชา มีความสุข หรือมีความสุขเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัว รวมถึงการเชิดชูด้วยรางวัลและแบ่งปันด้วยน้ำใจ

๔. อุเบกขา ความวางเฉย หมายถึง การวางใจเป็นกลางผู้บริหารควรมีความปรารถนาดีต่อผู้ได้บังคับบัญชาด้วยการช่วยเหลือให้พ้นทุกข์/มีความสุขในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมด้วยความยุติธรรมไม่ลำเอียงหรืออคติต่อผู้ใดผู้หนึ่งเพราะรักไม่ชอบ (เกลียด) เกลาและกลัว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ๒๕๕๖: ๑๒๔)

พรหมวิหาร ๔ หรือพรหมวิหารธรรมเป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เฉกเช่นพรหมเป็นแนวธรรมปฏิบัติของผู้ที่ผู้ปกครอง และ

การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ ๔ ประการ ได้แก่

๑. เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้ากรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

๒. มุทิตา คือ ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง ประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุขพลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญอกงามยิ่งขึ้นไป

๓. อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลางอันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตาชั่งไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้วอันควรได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรมรวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดูในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำเพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้วเขาสมควรรับผิดชอบตนเองหรือเขาควรได้รับผลอันสมกับที่รับผิดชอบของตน

พรหมวิหารได้ถูกรวบรวมไว้เป็นหมวดธรรมหนึ่งในพระพุทธศาสนา ทั้งแบบแยกส่วนและแบบบูรณาการสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมดังจะเห็นได้จากการที่พระพุทธองค์ทรงนำการเจริญพรหมวิหาร ๔ มาตอบปัญหาของเสฏฐมานพและภารทวาทมานพ (ที.สี.(ไทย) ๙/๕๑๘-๕๕๙/๒๓๐-๒๔๓) และทรงแนะนำให้ภิกษุแผ่เมตตาให้แก่ตระกูลพญา ๔ ตระกูลเพื่อป้องกันและคุ้มครองรักษาตน (วิ.จุ.(ไทย) ๗/๒๕๑/๑๕) เป็นต้น

ผู้ปกครองจะต้องประกอบไปด้วยธรรมสำหรับการประพฤติปฏิบัติของผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองได้แก่ พรหมวิหาร ๔ คือ ธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐหรือผู้มีจิตยิ่งใหญ่กว้างขวางดุจพรหม คือ

๑. เมตตา (ความรัก) คือ ความปรารถนาดี มีไมตรีต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข

๒. กรุณา (ความสงสาร) คือ อยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ใฝ่ใจที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคน และสัตว์ทั้งปวง

๓. มุทิตา (ความเบิกบานพลอยยินดี) คือ เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีความสุขก็เฝ้ามองชื่นเบิกบานเมื่อเห็นเขาประสบความสำเร็จอกงามยิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย

๔. อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง) คือ มองตามความเป็นจริงโดยวางจิตเรียบสม่ำเสมอมั่นคงเที่ยงตรงดุจตาชั่งมองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุที่ตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยวางตนและปฏิบัติไปตามความเที่ยงธรรม (ที.ม.(ไทย) ๑๐/๑๘๔/๒๒๖; ที.ป.(ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๒)

๕.๓ หลักไตรสิกขา

ความหมายของไตรสิกขาในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมว่า ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา ๓ ประการ เพื่อฝึกหัดอบรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญาให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือพระนิพพาน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ๒๕๔๖: ๑๐๗)

คำว่าไตรสิกขา มีรากศัพท์มาจากคำสองคำ คือ ๑) ไตร หรือ ตรี เป็นภาษาสันสกฤตตรงกับภาษาบาลีว่า ตี แปลว่า สาม และ ๒) คำว่าสิกขา เป็นภาษาบาลี ตรงกับภาษาสันสกฤตว่า ศิกษา หมายถึง การศึกษา การปฏิบัติ และการอบรมความประพฤติให้บริสุทธิ์ (อง.ติก.(ไทย) ๒๐/๙๑/๓๒๐.)

ส่วนคำว่า ตี หรือ ตรี นั้น หมายถึง องค์ประกอบ ๓ ประการ คือ อธิศีลสิกขา, อธิจิตสิกขา, อธิปัญญาสิกขา หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยมีความหมายตามพระไตรปิฎกดังนี้

๑. อธิศีลสิกขา (สิกขา คือ ศีลอันยิ่ง) หมายถึง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรม ในทางความประพฤติอย่างสูง ดังคำอธิบายในคุหฺนุสสุตตนิเทศ คัมภีร์มหานิทเทสว่า อธิศีลสิกขาเป็นอย่างไร คือ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มีศีลสำรวมด้วยความ สวรรในพระปาติโมกข์ สมบูรณ์ด้วย

อาจารย์และโคจร เห็นภัยในโทษเพียงเล็กน้อย สมาทานศึกษาในสิกขาบททั้งหลายอยู่คือ สีสันเล็ก สีสันใหญ่ ศิลเป็นที่พึง เป็นเบื้องต้น เป็นความประพฤติ เป็นความสำรวมเป็นความระวังเป็นหัวหน้าเป็นประธานเพื่อความถึงพร้อมแห่งธรรมที่เป็นกุศลนี้ชื่อว่าอภิสัสสิกขา (ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๐/๔๘) การฝึกอบรมศีลนั้น มุ่งเน้นที่การสำรวมเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ในการกระทำเป็นเกราะกันกิเลสทั้งหลายที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อน และการเบียดเบียน ดังที่แสดงในมาติกาภาคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคว่า “เนกขัมมะชื่อว่าสัณฺฑิตวิสุทธิเพราะมีความหมายว่ากัณฺถกามฉันทะ ความสำรวมชื่อว่าอภิสัสสิกขาอพยบาบทชื่อว่าสัณฺฑิตวิสุทธิเพราะมีความหมายว่ากัณฺถกามฉันทะเพราะมีความหมายว่ากัณฺถกามฉันทะชื่อว่าสัณฺฑิตวิสุทธิเพราะมีความหมายว่ากัณฺถกามฉันทะ”(ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๔๐/๖๐๖)

๒. อภิจิตสิกขา (สิกขาที่จิตอันยัง) หมายถึง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิต เพื่อให้เกิดคุณธรรมเช่นสมาธิอย่างสูงการสังัดจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลายดังคำอธิบาย ในคัมภีร์สุตตนิเทศ คัมภีร์มหานิเทศว่าอภิจิตสิกขาเป็นอย่างไร คือ ภาวนาในธรรมวินัยนี้ สังัดจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลายบรรลุปฐมฌานที่มีวิตก วิจารณ์ ปิติและสุขอันเกิดจากวิเวกอยู่เพราะวิตกวิจารณ์ สงบ ระเบียบไปแล้วบรรลุตติยฌานมีความผ่องใสภายในมีภาวะที่จิตเป็นหนึ่งผุดขึ้นไม่มีวิตกไม่มีวิจารณ์แต่ปิติและสุขที่เกิดจากสมาธิอยู่เพราะปิติจากคลายไปมีอุเบกขามีสติสัมปชัญญะเสวยสุขด้วยนามกายบรรลุตติยฌานที่พระอรหันต์ทั้งหลายสรรเสริญว่าผู้มีอุเบกขา มีสติอยู่เป็น สุขเพราะละสุขและทุกข์ได้แล้วเพราะโสมนัสและโทมนัสดับไปก่อนแล้วบรรลุตตตฌานที่ไม่มี ทุกข์ ไม่มีสุข มีสติบริสุทธิ์เพราะอุเบกขาอยู่นี้ ชื่อว่าอภิจิตสิกขา (ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๐/๔๙)

โดยการฝึกอบรมจิตนั้น มุ่งเน้นที่ความตั้งมั่นแห่งจิต, การทำให้สงบแน่วแน่เพื่อให้จิตบริสุทธิ์ไม่ฟุ้งซ่าน เป็นกลางปราศจากอคติ ดังที่แสดงในมาติกาภาคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคว่า “ชื่อว่าจิตตวิสุทธิเพราะมีความหมายว่าไม่ฟุ้งซ่าน.ความไม่ฟุ้งซ่านชื่อว่าอภิจิตสิกขา”(ขุ.ป (ไทย) ๓๐/๔๑/๖๐๖-๖๐๗)

๓. อธิปัญญาสิกขา (สิกขาที่ปัญญาอันยัง) หมายถึง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูงการรู้ชัดตามความเป็นจริงในอริยสัจ ๔ เป็นลำดับไปจนทำให้แจ้งทั้งเจโตวิมุตติ และปัญญาวิมุตติสามารถทำลายอาสวะกิเลสให้หมดไป ดังคำอธิบายในคัมภีร์สุตตนิเทศ คัมภีร์มหานิเทศว่าอภิจิตสิกขาเป็นอย่างไรคือ ภาวนาในธรรมวินัยนี้เป็นผู้มีปัญญาประกอบด้วยปัญญาอันประเสริฐหยั่งถึงความเกิดและความดับเพิกถอนกิเลสให้บรรลถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบเรารู้ตามความเป็นจริงว่า “นี่ทุกข์” “นี่ทุกข์สมุทัย (เหตุเกิดทุกข์)” “นี่ทุกข์นิโรธ (ความดับทุกข์)” “นี่ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา (ข้อปฏิบัติเครื่องดำเนินไปสู่ความดับทุกข์)” เรารู้ตามความเป็นจริงว่าเหล่านี้อาสวะ” “นี่ อาสวสมุทัย” “นี่ อาสวนิโรธ” “นี่ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทา” นี้ชื่อว่า อธิปัญญาสิกขา (ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๐/๔๙)

ไตรสิกขานั้นเป็นกระบวนการที่สำคัญ ในการพัฒนามนุษย์คือการจัดตั้งระบบ ระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ซึ่งเนื้อหาสาระที่สำคัญของไตรสิกขานั้นได้สอดแทรกอยู่ในหลักธรรมต่าง ๆ เช่น โอวาทปาติโมกข์ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงจำแนกพุทธโอวาทที่แสดงถึงความสำคัญของไตรสิกขาออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ไตรสิกขาเป็นหลักธรรมใหญ่เพื่อกำจัดกิเลสของภิกษุและบุคคลทั้งหลาย ดังปรากฏในอนุพุทธสูตร ว่าด้วยการตรัสรู้ธรรมเป็นเหตุสืบกันว่า “ภิกษุทั้งหลายเพราะไม่รู้แจ้ง แห่งตลอดธรรม ๔ ประการ เราและเธอทั้งหลายจึงเที่ยวเร่ร่อนไปตลอดกาลยาวนานอย่างนี้ ธรรม ๔ ประการอะไร บ้าง คือ อริยศีล อริยสมาธิ อริยปัญญา และอริยวิมุตติเราถอนภวตัณหา ได้แล้ว ภวเนตติสันไปแล้ว ธรรมเหล่านี้คือ ศีล สมาธิ ปัญญาและวิมุตติอันยอดเยี่ยมพระโคตม ผู้มียศได้ตรัสรู้แล้ว ดังนั้นพระพุทธเจ้าจึงตรัสบอกธรรมแก่ภิกษุทั้งหลาย เพื่อความรู้แจ้ง” (อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑/๑-๒)

๒. ไตรสิกขารากฐานที่สำคัญของพระวินัย ดังปรากฏในวัชชีปุตตสูตร ว่าพระพุทธองค์ทรงให้คำแนะนำภิกษุรูปหนึ่งว่าหากเธอไม่อาจประพฤติดุกปฏิบัติตามสิกขาบทที่

บัญญัติไว้ได้ครบถ้วนบริบูรณ์ก็ให้พึงศึกษาปฏิบัติในสิกขา ๓ เพื่อการละราคะ โทสะ โมหะทำให้เป็นผู้ไม่ประกอบอกุศลกรรม (อง.ติก. (ไทย) ๒๐/๘๕/๓๑๐ - ๓๑๑) เพราะสิกขา ๓ ประการนี้เป็นที่รวมของสิกขาบทนั่นเอง (อง.ติก. (ไทย) ๒๐/๘๗/๓๑๒, ๒๐/๘๘/๓๑๔, ๒๐/๘๙/๓๑๗.)

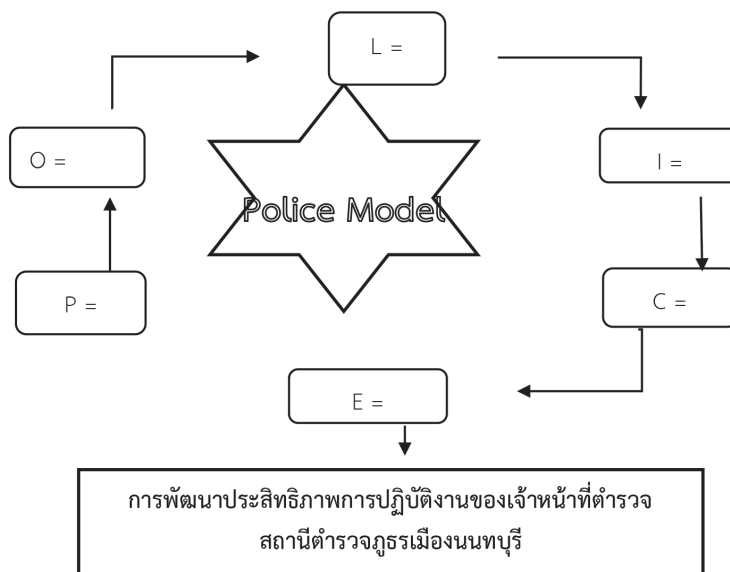
๓. ไตรสิกขาเป็นกระบวนการฝึกศึกษาพัฒนามนุษย์ เป็นกระบวนการพื้นฐานในการฝึกพฤติกรรมที่ดีของมนุษย์ ให้ดียิ่งขึ้น ดังที่แสดงในปฐมสิกขาสูตว่าภิกษุผู้ทำให้บริบูรณ์ในศีลทำพอประมาณในสมาธิ และปัญญาย่อมสามารถบรรลุเป็นพระโสดาบัน หรือเป็นพระสกทาคามีขณะที่ภิกษุผู้ทำให้บริบูรณ์ในศีล และสมาธิทำพอประมาณในปัญญาย่อมสามารถบรรลุเป็นพระอนาคามีส่วนภิกษุผู้ทำให้บริบูรณ์ในศีล สมาธิ ปัญญาย่อมหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งปวง (อง.ติก. (ไทย) ๒๐/๘๗/๓๑๒ - ๓๑๔)

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวถึงความสำคัญของไตรสิกขาไว้พอสรุปได้ว่าไตรสิกขานี้เมื่อนำมาแสดงเป็นคำสอนในภาคปฏิบัติทั้ง ๆ ไปได้ปรากฏในหลักที่เรียกว่า โอวาทปติโมกข์ (พุทธโอวาทที่เป็นหลักใหญ่ ๓ อย่าง) คือ ๑) การไม่ทำความชั่วทั้งปวง ทั้งทางกาย ทางวาจา จัดเป็นศีล ๒) การบำเพ็ญความดีให้เพียบพร้อม จัดอยู่ในการปฏิบัติจิตขั้นที่เรียกว่า สมาธิ ๓) การทำจิตของตนให้ผ่องใส จัด

เป็นการฝึกปฏิบัติในขั้นสูงสุดเรียกว่าปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ๒๕๔๔: ๒๒๗)

๖. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา และด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน ๑๐ รูป/คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน จำนวน ๑๐ คน ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรีตามสาขางานต่าง ๆ ๕ สาขางาน คือ ๑) งานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ๒) งานจราจร ๓) งานสืบสวน ๔) งานสอบสวนและ ๕) งานอำนวยการ ผู้วิจัยพบสภาพปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ ๔ ด้าน คือ (๑) ปัญหาด้านบุคลากร (๒) ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ (๓) ปัญหาด้านงบประมาณ (๔) ปัญหาด้านการบริหารงานขององค์กร แนวทางแก้ไขปัญหาจากการศึกษาวิจัย พบว่าหลักการ หรือแนวทางแก้ไขปัญหามีในด้านต่าง ๆ ๔ ด้านนั้นแนวคิดทฤษฎีและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถนำมาบูรณาการสอดแทรกเชื่อมโยงใช้กับการแก้ไขปัญหามีในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรเมืองนนทบุรีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยคือ Police Model ดังนี้

รูปแบบ Police model (องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย)

ตารางรูปแบบ Police model

- P = Planning
- O = Organizing
- L = Learning
- I = Integration
- C = Controlling
- E = Evaluation

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้บังคับบัญชา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการแก้ไขปัญหา ควรมีการวางแผนการจัดสรรด้านบุคลากรให้ชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงาน การกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อการให้บริการ การสร้างความพึงพอใจให้ประชาชน ช่วยเหลือสังคมสงเคราะห์ การพิจารณาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย วางแผนการกำหนดแนวทางดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคตผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร ต้องมีการจัดทำแผนระยะสั้น ระยะยาวและต้องนำหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management : RBM) และหลัก ๔ M ประกอบด้วย (๑) คน (Man) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพราะองค์กรจะมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความคิดของคน มีคนเป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการทำให้เกิดกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน (๒) เงิน (Money) เป็นปัจจัยในการดำเนินกิจกรรมต่างในการทำงานให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (๓) วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) ซึ่งในการปฏิบัติงานต้องอาศัยวัตถุดิบในการดำเนินการ (๔) วิธีปฏิบัติ

งาน (Method) ซึ่งการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงานควรมีการวางแผน และควบคุมให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพเป็นแนวทางการการปฏิบัติงานด้วย และที่สำคัญหลักธรรมที่สามารถนำมาบูรณาการกับหลัก PDCA. ซึ่งประกอบด้วย P = Plan การวางแผน, D = Do การปฏิบัติตามแผน, C = Check การลงมือทำ, A = Act การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นคือหลักอริยสัจ ๔ ดังนี้

หลักอริยสัจ ๔ อริยสัจ ๔ + PDCA

“อริยสัจ ๔ ประการ” เป็นวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งดำเนินการแก้ปัญหาตามเหตุผลตามเหตุปัจจัย คือ การแก้ปัญหาของบุคคลด้วยปัญญาของตัวบุคคลนั่นเอง โดยไม่ต้องอาศัยการดลบันดาลประทานพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด ดังนั้น กระบวนการแก้ปัญหามิใช่ปฏิบัติงานจึงนำหลักอริยสัจ ๔ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ทุกข์ ขั้นตัวปัญหา

ขั้นที่ ๒ สมุทัย ขั้นสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ ๓ นิโรธ ขั้นดับปัญหา

ขั้นที่ ๔ มรรค ขั้นลงมือแก้ปัญหา

นอกจาก การแก้ปัญหาชีวิตด้วยหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า “อริยสัจ ๔” แล้ว ยังมีอีกหนึ่งวงจรที่จะเป็นตัวช่วยให้การแก้ไขปัญหาหรือการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จคือ วงจร PDCA คือวงจรการบริหารงานคุณภาพมีอยู่ด้วยกัน ๔ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ P = Plan

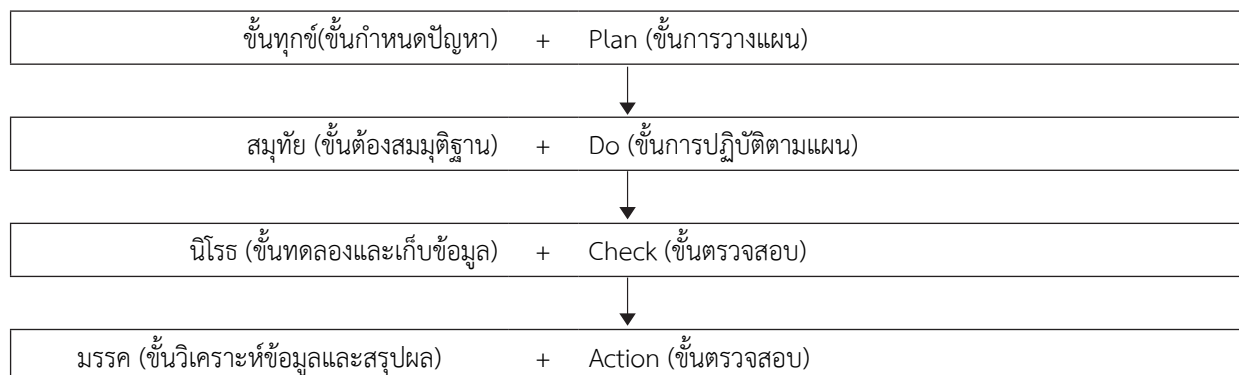
ขั้นที่ ๒ D = Do

ขั้นที่ ๓ C = Check

ขั้นที่ ๔ A = Act

อริยสัจ ๔	วงจร PDCA
ขั้นที่ ๑ ทุกข์ ขั้นตัวปัญหาเป็นขั้นแถลงหรือแสดงปัญหาที่จะต้องทำความเข้าใจและรู้รอบเขต ต้องรู้สภาพปัญหา ความไม่พอใจ ความติดขัดบกพร่องที่ได้ประสบหรือเกิดขึ้นในการทำงานโดยต้องกำหนดรู้ทำใจยอมรับ ทำความเข้าใจกำหนดขอบเขตให้ชัดว่าเป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาใหญ่หรือปัญหารอง	ขั้นที่ ๑ P = Plan คือการวางแผน ในแผนงานจะต้องมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และระยะเวลาดำเนินการ
ขั้นที่ ๒ สมุทัย สาเหตุของปัญหา จัดเป็นขั้นวิเคราะห์และวินิจฉัยมูลเหตุของปัญหาซึ่งจะต้องแก้ไขกำจัดให้หมด สิ้นไป ต้องแสวงหาสาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาโดยให้ค้นหาสาเหตุแห่งปัญหาหรือความทุกข์ต่าง ๆ ให้ถูกต้องชัดเจน และต้องเป็นสาเหตุต้นตอจริง ๆ	ขั้นที่ ๒ D = Do คือการปฏิบัติงานตามแผนโดยการดำเนินงานตามขั้นตอนในแผนงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
ขั้นที่ ๓ นิโรธ ขั้นดับปัญหา จัดเป็นขั้นชี้บอกรากเหง้าปรากฏจากปัญหาซึ่งเป็นจุดหมายที่ต้องการ ให้เห็นว่าการแก้ปัญหานั้นเป็นไปได้ และจุดหมายนั้นควรเข้าถึงซึ่งจะต้องให้สำเร็จให้จงได้ หรือทำให้เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา โดยกำหนดจุดหมายปลายทางที่แน่นอน พร้อมทั้งกำหนดจุดหมายและเป้าหมายรองไว้ด้วยแต่ละขั้นตอนนั้นมีจุดหมาย และเป้าหมายเพียงใดแค่นั้น	ขั้นที่ ๓ C = Check คือการตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานตามแผน ว่าเมื่อดำเนินงานตามแผนแล้วมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใด
ขั้นที่ ๔ มรรค ขั้นลงมือแก้ปัญหา จัดเป็นขั้นกำหนดวิธีการและรายละเอียดที่จะต้องปฏิบัติในการลงมือแก้ปัญหา กล่าวคือ การลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการตามวิธีการอย่างละเอียดเพื่อแก้ปัญหาไปตามขั้น ตอน โดยกำหนดวางวิธีการ วางแผนงานและรายการที่จะต้องทำให้ละเอียด	ขั้นที่ ๔ A = Action คือการนำปัญหามาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน และนำแนวการปฏิบัติที่ดีมาจัดทำแผนงานในครั้งต่อไป

ขั้นตอนของวงจรของการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ “อริยสัจ๔” + “PDCA”

ตารางขั้นตอนของวงจรของการปฏิบัติงานอย่าง “อริยสัจ ๔” + “PDCA”

จากรูปภาพจะเห็นได้ว่าเมื่อเราเกิดปัญหาขึ้น เช่น มาทำงานสายทุกวัน

ขั้นที่ ๑ เราจะต้องทราบก่อนว่าสิ่งที่ทำให้เรามีปัญหานั้นเกิดจากสาเหตุอะไรเมื่อทราบแล้วเราก็นั่งวางแผนมีวิธีไหนบ้างที่ทำให้เราไม่ต้องมาทำงานสาย

ขั้นที่ ๒ เราจะต้องนำแผนการที่ได้วางแผนมาแล้วมาวิเคราะห์ว่า ถ้าทำเช่นนั้นแล้วเราจะมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพดีขึ้นหรือไม่ แล้วลองนำมาปฏิบัติดูว่าจะมาทำงานเร็วขึ้นหรือไม่

ขั้นที่ ๓ เมื่อเราลองเปลี่ยนวิธีการทำงานทำงานแล้วเราก็มารู้ว่าข้อมูลไหนมีวิธีทำงานได้เร็วขึ้นขั้นตอนสุดท้าย

ขั้นที่ ๔ เมื่อเราเลือกวิธีที่ดีที่สุดที่ทำให้เราเดินทางมาทำงานได้รวดเร็วขึ้น แล้วก็นำวิธีนั้นมาปรับปรุงในการใช้ชีวิตประจำ

สรุป คือ ลองนำปัญหามานั่งคิด หาตัวที่ก่อให้เกิดปัญหา หาวิธีแก้ไขปัญหาลองลงมือแก้ปัญหาลองนำมาปรับปรุง จะเห็นได้ว่าระหว่างคำสอนของพระพุทธเจ้า “อริยสัจ ๔” และวงจรการควบคุมคุณภาพวงจร “PDCA” ไม่ได้มีความแตกต่างกันมาก หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า “อริยสัจ ๔” ก็มีมานานแล้ว ส่วนวงจรการควบคุมคุณภาพวงจร “PDCA” ก็มีการนำมาใช้ในการบริหารงานควบคุมคุณภาพเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ และมีหลายคนที่น่าวงจรนี้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมานานแล้วเช่นกัน

๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างชัดเจน กำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ ของคนในองค์กรและสายบังคับบัญชาภายในองค์กรมีการแบ่งงานกันทำและกระจายอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ จัดคนให้เหมาะสมกับงาน (Put the right man on the right job) ในส่วนของกลุ่มของบุคคล-การติดต่อสื่อสารการร่วมมือร่วมใจการมีเป้าหมายร่วมกันการมีกฎระเบียบมีการบริหารงานอย่างมีความต่อเนื่อง, รวดเร็ว, ถูกต้อง, ประหยัด กำหนดเป้าหมาย การแบ่งงาน หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนรวดเร็ว, ถูกต้อง, ประหยัด การจัด

องค์กรสามารถทำให้องค์กรรู้จักจุดแข็ง จุดอ่อน ของตนเอง (SWOT) คือ (๑) Strengths จุดแข็ง วิเคราะห์จุดแข็งของหน่วยงานเพื่อนำมาใช้เป็นข้อได้เปรียบในการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน (๒) Weaknesses จุดอ่อน วิเคราะห์ข้อด้อยในทุกสายงานตามความเป็นจริง เพื่อนำมาลบจุดด้อย (๓) Opportunities โอกาสวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ทำให้บริษัทได้เปรียบ เช่น สถานการณ์เศรษฐกิจ สถานการณ์การเมือง เป็นต้นโดยรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์จากข่าวสาร ผ่านสื่อต่าง (๔) Threats อุปสรรควิเคราะห์ปัจจัยภายนอกองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ในด้านต่าง ๆ ที่ทำให้การดำเนินงานได้ไม่สะดวกมีการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อสร้างข้อได้เปรียบเทียบเป็นวิธีการเรียนรู้ทางลัดได้แนวคิดการทำงานที่ดีกว่าเดิมมีทางเลือกใหม่ ๆ เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน มีเป้าหมายที่ชัดเจนเกิดกระบวนการปรับปรุงที่เป็นเชิงรุก (O = Organizing)

๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการทำ Benchmarking คือกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติกับองค์กรอื่นเช่นตำรวจ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ต้องศึกษาเรียนรู้ วิธีการในการวัดและเปรียบเทียบ การบริการและวิธีการปฏิบัติกับองค์กรที่สามารถทำได้ดีกว่า เพื่อนำผลของการเปรียบเทียบมาใช้ในการปรับปรุงองค์กรของตนเอง เพื่อเป็นการทำงานเชิงรุกมีกระบวนการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรของบุคคล อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีต ทั้งจากการฝึกฝน และการที่มนุษย์ได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมีปริมาณของความรู้ที่เพิ่มขึ้น (L = Learning)

๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจควรบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจากปัญหาในด้านต่าง ๆ ๔ ด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาปรับ หรือประยุกต์ใช้ได้กับปัญหาต่างที่เกิดขึ้นได้อย่างสอดคล้อง คือจะต้องยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเพื่อให้การปฏิบัติงานมีการพัฒนาและเกิด

ประสิทธิภาพเกิดขึ้นได้นั้น สามารถสรุปหลักธรรมที่สำคัญได้ดังนี้ (I = Integration)

๔.๑ ปัญหาด้านบุคลากรหลักธรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถนำมาใช้คือ หลักอริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค หลักกฎพรวาสนธรรม ๔ ได้แก่ ๑) สัจจะคือการเป็นคนจริง ๒) ทมะคือการฝึกตัวเอง ๓) ขันติคือความอดทน อดทนต่อความลำบากตรากตรำ ๔) จาคะคือความเสียสละ ทั้งสละวัตถุสิ่งของ มีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่น และหลักปธาน ๔ ปธาน คือ ความเพียร ๔ อย่าง ได้แก่ ๑) สังวรปธาน เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นในสันดาน ๒) ปหานปธาน เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว ๓) ภาวนापธาน เพียรให้กุศลเกิดขึ้นในสันดาน ๔) อนรักขนาปธาน เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมความเพียร ๔ อย่างนี้ เป็นความเพียรชอบควรประกอบให้มีในตนหลัก สติ สัมปชัญญะต้องนำการครองตน ครองคนครองงานมาใช้ด้วย และอุดมคติตำรวจ ๙ ประการ

๔.๒ ปัญหาด้านงบประมาณ หลักธรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถนำมาใช้คือ หลักอริยสัจ ๔ คือทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคหลักอิทธิบาท ๔ หลักพรวาสนธรรม ๔ คือ ๑) สัจจะคือการเป็นคนจริง ๒) ทมะ คือการฝึกตัวเอง ๓) ขันติคือความอดทน อดทนต่อความลำบากตรากตรำ ๔) จาคะคือความเสียสละ ทั้งสละวัตถุสิ่งของ และต้องมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเพื่อสนับสนุนงบประมาณ และต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส ต้องหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ด้วย

๔.๓ ปัญหาด้านด้านวัสดุอุปกรณ์หลักธรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถนำมาใช้คือหลักทาน การให้การเสียสละอัตถจริยา การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพடுத்தในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ ความพอใจเป็นสิ่งที่ตนถือว่าดีที่สุดที่มนุษย์เราควรจะได้ ข้อนี้เป็นกำลังใจอันแรกที่ทำให้เกิดคุณธรรมข้อต่อไปทุกข้อวิธีระคือความพากเพียร คือ การกระทำที่ติดต่อไม่ขาดตอนเป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ จิตตะ หมายถึง ความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้นไปจากความรู้สึกของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นั้นให้เด่นชัดอยู่ในใจเสมอต้อง

มีสมาธิอยู่ด้วยอย่างเต็มที่วิมังสาหมายถึง ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไปตลอดเวลา

๔.๔ ปัญหาด้านการบริหารงานขององค์กรหลักธรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถนำมาบูรณาการการใช้คือ หลักอคติ ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักพรวาสนธรรม ๔ หลักหิริโอตตปปะ หลักสติสัมปชัญญะ หลักทศ ๖ หลักครองตน ครองคน ครองงาน และอุดมคติตำรวจ ๙ ข้อ

๕. เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการควบคุมดูแลผลการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และผู้บังคับบัญชาควรตรวจสอบความถูกต้องของงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ (C = Controlling)

๖. ควรมีการติดตามประเมินผล หรือการประเมินค่า ในความสำเร็จของงานที่ปฏิบัติว่างานที่ปฏิบัติสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ (E = Evaluation)

๗. สรุป

เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี การจะทำงานให้เกิดความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพได้นั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเป็นผู้มีความเพียร มีความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น การที่เราอยากให้งานที่ทำประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีความเอาใจใส่ในการทำงานทุกมิติ อยากประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน เราต้องพากเพียรและพยายามทำตลอดไปไม่มีอะไรเกินความพากเพียรของมนุษย์ คนเราถ้าไม่นิ่งนอนใจแต่เพียงพยายามใช้สติปัญญาต่อสู้อย่างเต็มที่มาแล้ว ในที่สุดเราก็จะเป็นผู้มีชัยชนะความสำเร็จของงานอยู่ที่คุณภาพของคน หัวใจในการทำงานให้สำเร็จมีใช้อยู่ที่การสร้างคนให้มีความเชี่ยวชาญในการทำงานเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงการสร้างเสริมให้ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความรักและความสามัคคีและต้องนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาบูรณาการให้เข้ากับงานอย่างมีความเหมาะสมด้วย

๑. การจะทำงานให้มีการพัฒนาและมีประสิทธิภาพ นั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบต้องใช้หลัก PDCA ในปรับใช้คือ ๑) P Plan ต้องมีการวางแผน คือการวางแผนงานเราทำอะไรแบบที่ไม่มี ความชัดเจน ๒) D Do คือ ต้องเอาแผนไปสู่การปฏิบัติ ๓) C Check การถ่วงดุลอำนาจ คือ เช็คตรวจสอบเรื่องของการติดตามตรวจสอบการทำงานและ ๔) A Act คือ การดำเนินการให้เหมาะสมต่อการนำเรื่องที่เป็นไปปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืนให้เกิดความต่อเนื่องให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้มีประสิทธิภาพการทำงานที่ต้องมีการต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในรูปของการบริหารจัดการในรูปแบบของ RBM การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management) สิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ ๔ M ต้องครบ คือ คน คนมีความสำคัญมาก เป็นพื้นฐานสำคัญ เงิน หรือ

ประมาณต้องมีวัสดุอุปกรณ์ ต้องครบ และการจัดการ และ สิ่งสำคัญที่สุดองค์กรต้องกำหนดเป้าหมายในรูปของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีเป้าหมายของการทำงานขับเคลื่อนได้งานและชัดเจน และขับเคลื่อนอย่างมีระบบการทำงานก็จะมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย

๒. การพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นจะต้องยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง คือ หลักอิทธิบาท ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักอคติ ๔ หลักไตรสิกขา หลักสังคหวัตถุ หลักอริยสัจ ๔ หลักฆราวาสธรรม ๔ หลักหิริโอตตปปะ และหลักสติสัมปชัญญะ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาต่างๆเหล่านี้เป็นหลักธรรมที่จะทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการพัฒนาและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปในปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กองยุทธศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ๒๕๖๐. แผนปฏิบัติราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๖๐. (เอกสารอรรถาธิบาย).

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. ๒๕๕๓. สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สำนักอธิการบดี.

ธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พระ. ๒๕๕๔. พุทธธรรม (ฉบับเดิม). พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

ธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พระ. ๒๕๕๖. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พระ. ๒๕๕๐. ธรรมญูชีวิต ฉบับชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: สถาบันบันลือธรรม.

พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พระ. ๒๕๕๖. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พระ. ๒๕๕๐. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จันทรเพ็ญ.

สมใจลักษณะ. ๒๕๕๓. การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

สถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี. มปป. ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมาสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี. (เอกสาร อัดสำเนา)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ๒๕๕๐. แผนปฏิบัติราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๐. (เอกสารอัดสำเนา)

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์:

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙, [ออนไลน์], แหล่งที่มา:<http://www.crownproperty.or.th/>. [สืบค้นเมื่อ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

อักษรย่อคัมภีร์

การอ้างพระไตรปิฎกพระคัมภีร์เล่ม/ข้อ/หน้า ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

วิ.จู.	=	วินัยปิฎก	จุฬวรรค	
ข.ป.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฐิสัมภิตามรรค
ข.ม.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทศ
ม.ม.	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปิ่นณาสก
ที.ปา.	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิการรรค
ที.ม.	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค
ที.สี.	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลักขันธวรรค
ส.ม.	=	สุตตันตปิฎก	สยุตตนิคาย	มหาวรรค
อง.จตุกก.	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต
อง.อฏฐก.	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต